

Viðtakandi: Borgarráð

Sendandi: Innkaupa- og framkvæmdaráð

Reykjavík, 19.júní 2025

MSS24090173

FAS24010025

UMSÖGN

Umsögn innkaupa- og framkvæmdaráðs um tillögu borgarfulltrúa Sósíalistaflokks Íslands um samvinnuvettvang til höfuðs misnotkunar vinnuafls.

Borgarfulltrúi Sósíalistaflokks Íslands lagði fram svohljóðandi tillögu um samvinnuvettvang til höfuðs misnotkunar vinnuafls á fundi borgarstjórnar 1. október sl.:

Borgarstjórn Reykjavíkur samþykkir að koma á fót samráðs- og samvinnuvettvangi með verkalýðshreyfingunni sem hittist með reglulegu millibili, til dæmis mánaðarlega. Tilgangur hans væri að vinna saman gegn því að komist sé upp með brot gegn starfsfólki þeirra fyrirtækja sem borgin kaupir þjónustu af, undirverktaka þeirra eða annarra í virðiskeðjunni. Hann væri skipaður fulltrúum þeirra stéttarfélaga sem semja um þau störf sem um ræðir, eða í þeim tilfellum sem félögin sjálf óska eftir því, heildarsamtaka sem félag veitir umboð til setu á fundum fyrir þeirra hönd. Skrifstofu borgarstjórnar væri falið að tilnefna fulltrúa Reykjavíkurborgar í samstarfið.

Greinargerð

Brot á vinnumarkaði eru útbreidd í ýmsum starfsgreinum, en umfang þeirra er enn nokkuð órætt og erfitt hefur reynst að ná utan um umfangið og vinna skipulega gegn þeim. Opinberir aðilar eru berskjaldaðir fyrir því að styðja við brot gegn vinnuafli þar sem þau eru fyrst og fremst kostnaðar-/hagnaðardrifin, en rík skylda er á hinu opinbera að taka lágstu tilboðum í verk. Má ganga að því sem vísu að líkur á brotastarfsemi séu yfir meðallagi í tilfelli lágstu tilboða.

Með tilkomu laga um keðjuábyrgð færðist ríkari ábyrgð á hið opinbera sem verkkaupa en þó hafa opinberir aðilar oft litla yfirsýn neðar í keðjuna. Sömuleiðis hefur reynst erfitt fyrir stéttarfélögin að hafa eftirlit með því sjálf hvort félagsmaður sem til þeirra leitar vegna kjarasamningsbrota sé staddur í keðju sem opinber aðili á að bera ábyrgð á samkvæmt lögum um keðjuábyrgð, og tilkynna brotin til og virkja þann aðila ef ástæða þykir til þess. Því er það tillaga sósíalista að höfðu samráði við starfsfólk lögfræði- og vinnumarkaðssviðs Alþýðusambandsins og fleiri aðila verkalýðshreyfingarinnar að Reykjavíkurborg stofni vettvang þar sem getur átt sér stað reglubundið samtal, upplýsingamiðlun og samvinna um mótun ferla sem myndu stuðla að betra eftirliti með því að launafólk sé ekki hlunnfarið í viðskiptum Reykjavíkurborgar.

Reykjavík

Umsögn Innkaupa- og framkvæmdaráðs:

Óskað var eftir umsögn innkaupa- og framkvæmdaráðs sl. 9. maí og var erindið lagt fyrir 164. fund Innkaupa- og framkvæmdaráðs, dags. 22. maí 2025:

Innkaupa- og framkvæmdaráð fagnar tillögunni og telur hana vera mikilvægt skref í þá átt að ákvæði 88. gr. a. laga um opinber innkaup, um keðjuábyrgð, virki sem skyldi. Með því að lýsa betur virðis_keðjunni við innkaup Reykjavíkurborgar er borginni betur gert kleift að virkja hana þegar við á. Opinberir aðilar, líkt og Reykjavíkurborg, geta verið berskjaldaðir fyrir brotum á vinnumarkaði í opinberum samningum sér í lagi þegar um er að ræða vinnuframlag verkafólks í þeim geirum sem brotastarfsemi á vinnumarkaði eru sem útbreiddust. Stéttarfélög sem semja á almennum markaði hafa aðkomu að slíkum málum fyrir hönd félagsmanna sinna er leita aðstoðar þeirra.

Reykjavíkurborg hefur verið í fararbroddi á Íslandi við að koma á laggirnar keðjuábyrgð við opinber innkaup og hefur haft ákvæði þess efnis í reglum sínum sem og útboðsgögnum áður en kom til lögfestingar á keðjuábyrgð í 88. gr. a laga nr. 120/2016 um opinber innkaup, sbr. lög nr. 37/2019. Keðjuábyrgð í opinberum innkaupum hefur þannig verið í stöðugri þróun undanfarin ár og nú síðast var gerð sú breyting á ákvæðinu um keðjuábyrgðina með 14. gr. laga nr. 64/2024 sem jók möguleika opinberra aðila sem kaupenda að fá upplýsingar frá undirverktökum og starfsmannaleigum í því skyni að greiða út sem svarar vangoldnum launatengdum greiðslum á kostnað aðalverktaka. Innkaupa- og framkvæmdaráð telur það vera í anda þeirrar lagabreytingar að koma á virku samráði og samvinnu Reykjavíkurborgar við verkalyðshreyfinguna, meðal annars svo að Reykjavíkurborg fái upplýsingar um möguleg vinnuréttar- og kjarasamningsbrot gagnvart félagsfólki verkalyðsfélaga í samningum Reykjavíkurborgar og geti þá brugðist tímanlega við þeim með viðeigandi hætti. Í gildandi kjarasamningi Reykjavíkurborgar við Eflingu er ákvæði um upplýsingaskyldu um verktakasamninga, grein 14.9, sem unnt er að gefa farveg í þessu starfi samhliða.

Innkaupa- og framkvæmdaráð telur rétt að vettvangurinn verði skipaður tveimur fulltrúum frá Reykjavíkurborg og jafn mörgum frá Alþýðusambandi Íslands (ASÍ) fyrir hönd verkalyðshreyfingarinnar. Í þeim tilgangi að gefa fullnægjandi umsögn um ákjósanlega útfærslu á samstarfshópi sem svarar anda tillögunnar leitaði starfsfólk fjármálaþjónustu og ráðgjafar ásamt formanni innkaupa- og framkvæmdaráðs til starfsmanna þeirra sviða sem koma að útboðum og samningseftirliti hjá borginni ásamt helstu hlutaðeigandi fulltrúa verkalyðshreyfingarinnar. Var niðurstaðan úr því samráði að samstarfsvettvangurinn væri tilvalinn til þess að aðilar skiptust á upplýsingum og gætu í kjölfarið hvor um sig gripið til þeirra aðgerða sem þeim standa til boða. Einnig að samvinna um vinnustaðaeftirlit yrði til mikils gagns fyrir báða aðila og myndi það einnig auðvelda borginni að sinna virku samningseftirliti. Þótti aðilum nóg að hópurinn fundaði ársfjórðungslega.

Í ljósi þessa telur innkaupa- og framkvæmdaráð að hópurinn væri best skipaður fulltrúum annars vegar frá skrifstofu fjármálaþjónustu og ráðgjafar sem hefði innsýn í útboð og virka

samninga, og starfsmanni umhverfis- og skipulagssviðs sem hefur umsjón með vinnustaðaeftirliti á vegum borgarinnar. Tillaga Innkaupa- og framkvæmdaráðs er því að skipa Höllu Björgu Evans lögfræðing og ritara ráðsins og Ámunda V. Brynjólfsson skrifstofustjóra. Þá er lagt til að Halla Björg Evans verði formaður samstarfshópsins. Tillaga verkalýðshreyfingarinnar er að skipa Karen Ósk Nielsen Björnsdóttur af lögfræði- og vinnumarkaðssviði ASÍ, og Kristjönu Fenger, verkefnastjóra vinnustaðaeftirlits ASÍ, sem báðar eiga sæti í slíkum samráðshópum með hinu opinbera, fyrir hönd verkalýðshreyfingarinnar. Með því móti væri fólk í hópnum sem býr yfir miklu trausti hreyfingarinnar til verksins og þeirri þekkingu sem til stæði að deila.

Þrátt fyrir að gert sé ráð fyrir fastafulltrúum ASÍ, þarf að gæta þess að fulltrúar einstakra verkalýðsfélaga geti óskað áheyrnar hópsins og komið á framfæri við hann upplýsingum eða gögnum. Fulltrúar Reykjavíkurborgar og ASÍ geta þá eftir þörfum boðið öðru starfsfólki Reykjavíkurborgar sem og starfsfólki einstakra stéttarfélaganna á fund við hópinn óháð því hvort þau séu aðilar að ASÍ eða ekki.

Virðingarfyllst,
Andrea Jóhanna Helgadóttir, *formaður*
f.h. innkaupa- og framkvæmdaráðs